

Μην την ξαναπατήσουμε - Απάντηση στην κ. Αντωνοπούλου

Των κ.κ. **Μιράντα Ξαφά** και **Τάσου Αβραντίνη**

Η κ. Ράνια Αντωνοπούλου, Αναπληρώτρια Υπουργός Εργασίας, απάντησε με [άρθρο της στο Capital.gr](#) στις εκτιμήσεις μας για τη βλάβη που προκάλεσε στην οικονομία η πρώτη κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ. Την ευχαριστούμε για τα σχόλιά της και για την ευκαιρία να απαντήσουμε. Στο προηγούμενο άρθρο μας αποδείξαμε ότι η κυβέρνηση Τσίπρα αύξησε το δημόσιο χρέος και επέφερε μεγάλη οικονομική καταστροφή στην ελληνική οικονομία. Με το σημερινό άρθρο θα αποδείξουμε ότι οι ισχυρισμοί μας δεν αποτελούν "αυθαίρετη κινδυνολογία", αλλά τεκμηριωμένη ανάλυση, αποδεικνύοντας ταυτόχρονα ότι η κ. Αντωνοπούλου εκτίθεται προσπαθώντας να ανατρέψει τα αυτονόητα.

Ηκ. Αντωνοπούλου μας προσάπτει ότι συγκρίνουμε προβλέψεις και όχι δεδομένα. Το ευκολότερο για μας θα ήταν να συγκρίνουμε τις προεκλογικές εξαγγελίες του κ. Τσίπρα με τα απογοητευτικά αποτελέσματα της πολιτικής του, αλλά αποφύγαμε την εύκολη οδό. Στο άρθρο μας συγκρίνουμε τις προβλέψεις με τις πραγματοποιήσεις για το 2015.

Σταμέσα του 2014, πριν ανακοινωθούν οι εκλογές, η οικονομία είχε αρχίσει να ανακάμπτει και όλοι οι αναλυτές προέβλεπαν συνέχιση αυτής της τάσης. Όμως αντί για ανάπτυξη 2,9% το 2015, θα έχουμε ύφεση. Η κ. Αντωνοπούλου επισημαίνει ότι η πρόβλεψη για ανάπτυξη 2,9% για το 2015 μπορεί να μην επιβεβαιωνόταν. Πράγματι. Αυτό όμως δεν εξηγεί γιατί μία οικονομία που είχε αρχίσει να ανακάμπτει βρέθηκε σε βαθιά ύφεση, με αρνητικούς ρυθμούς ανάπτυξης το 2015 και το 2016, παρά την ευνοϊκότερη δυνατή εξωτερική συγκυρία: η τιμή του πετρελαίου είναι σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα, το ευρώ υποτιμάται, τα επιτόκια είναι σχεδόν μηδενικά, και η Ευρωζώνη ανακάμπτει. Η ύφεση οφείλεται αποκλειστικά στην αβεβαιότητα που προκάλεσε η προσδοκία εκλογών και η μετέπειτα παρατεταμένη διαπραγμάτευση που οδήγησε την χώρα στα πρόθυρα του Grexit. Προσπαθώντας να αποτρέψει ένα πιστωτικό γεγονός, η κυβέρνηση απορρόφησε τα τελευταία ίχνη εγχώριας ρευστότητας οδηγώντας την οικονομία σε πιστωτική ασφυξία. Τα ταμειακά διαθέσιμα ασφαλιστικών ταμείων, ΔΕΚΟ, ΟΤΑ, και δημοσίων οργανισμών μεταφέρθηκαν στην Τράπεζα της Ελλάδος για να αποπληρωθούν υποχρεώσεις του Δημοσίου. Ταυτόχρονα η κυβέρνηση συσσώρευσε απλήρωτες υποχρεώσεις προς φορολογούμενους και προς προμηθευτές του Δημοσίου. Οι επενδύσεις πάγωσαν.

Η επιστροφή στην ύφεση, σε συνδυασμό με τις μεγάλες δανειακές ανάγκες που προκάλεσε η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ, κατέστησαν το χρέος μη βιώσιμο. Όπως γράφει το ΔΝΤ στην [έκθεσή](#)

βιωσιμότητας του χρέους στις 26/6/2015: "Μέχρι το καλοκαίρι του 2014, με τα επιτόκια να μειώνονται και την ανάκαμψη να διαφαίνεται, περαιτέρω ελάφρυνση του χρέους βάσει της δέσμευσης του Eurogroup το Νοέμβριο του 2012 δεν έμοιαζε απαραίτητη. Όμως σημαντικές αλλαγές στην οικονομική πολιτική, κυρίως χαμηλότερα πρωτογενή πλεονάσματα [σσ: βλέπε ελλείμματα] και η έλλειψη ιδιωτικοποιήσεων οδηγούν σε πολύ μεγαλύτερες δανειακές ανάγκες που έρχονται να προστεθούν σε ένα ήδη υψηλό χρέος. Αυτές οι πρόσθετες δανειακές ανάγκες καθιστούν το χρέος μη βιώσιμο".

Οκ. Τσίπρας και η άριστη προπαγάνδα της κυβέρνησης διέστρεψαν τις παραπάνω διαπιστώσεις, που αποτελούν κόλαφο για τον ίδιο και την κυβέρνησή του, ισχυριζόμενος στο διάγγελμά του πριν το δημοψήφισμα της 5ης Ιουλίου ότι η έκθεση αποτελεί "μια μεγάλη δικαίωση για την κυβέρνηση, καθώς επιβεβαιώνει το αυτονόητο, ότι το ελληνικό χρέος δεν είναι βιώσιμο. Μόνο που αυτή η θέση δεν παρουσιάστηκε ποτέ από την πλευρά των δανειστών στην ελληνική κυβέρνηση 5 μήνες τώρα που διαπραγματευόμαστε", και τόνισε ότι "έλειπε κι από την τελική πρόταση των θεσμών που ο ελληνικός λαός καλείται να εγκρίνει ή να απορρίψει την Κυριακή". Ο πρωθυπουργός είπε ότι η έκθεση του ΔΝΤ "δικαιώνει την επιλογή μας να μην αποδεχτούμε μια συμφωνία που παρακάμπτει το μείζον ζήτημα του χρέους", για να συμπληρώσει ότι "ο βασικός εμπνευστής του μνημονίου έρχεται τώρα και επιβεβαιώνει την ορθότητα της εκτίμησής μας ότι η πρόταση που μας δίνεται δεν οδηγεί σε βιώσιμη έξοδο από την κρίση". Μετά την κατάρρευση του μύθου των εύκολων λύσεων και των λαϊκίστικων υποσχέσεων, ο κ. Τσίπρας προσπαθεί να παρουσιάσει την επικείμενη ελάφρυνση του χρέους σαν δική του επιτυχία. Αυτή η θέση θυμίζει την ιστορία του παιδιού που σκότωσε τους γονείς του και επικαλέστηκε την επιείκεια του δικαστηρίου επειδή ήταν ορφανό.

Ηκ. Αντωνοπούλου ισχυρίζεται ότι δεν λαμβάνουμε υπόψη τα μέχρι τώρα επίσημα στοιχεία τα οποία δείχνουν ότι ο λόγος χρέους/ΑΕΠ από 179% τον Ιανουάριο 2015 έπεσε στο 171% τον Ιούλιο. Όμως αυτή η πτώση είναι πρόσκαιρη -αντανακλά την επιστροφή των 11 δισ. του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας- και θα αντιστραφεί μόλις περιληφθούν στο χρέος τα χρήματα που δανείστηκε η κυβέρνηση τον Αύγουστο για να καλύψει το δημοσιονομικό έλλειμμα και να ανακεφαλαιοποιήσει τις τράπεζες. Επί πλέον, τα στοιχεία αυτά δεν περιλαμβάνουν τις απλήρωτες υποχρεώσεις προς ιδιώτες ύψους 6 δισ., ούτε τον εσωτερικό δανεισμό από ΔΕΚΟ, ΟΤΑ, κλπ. ύψους 9 δισ. που είναι ενδοκυβερνητικό χρέος και δεν περιλαμβάνεται στα στοιχεία. Όταν αυτές οι υποχρεώσεις αποπληρωθούν με δάνεια από τον ESM θα επαληθευτεί η πρόβλεψη του ΔΝΤ ότι το χρέος θα πλησιάσει το 200% του ΑΕΠ την διετία 2015-16. Προσπαθώντας να αποδομήσει τις προβλέψεις, η κ. Αντωνοπούλου δηλώνει ότι καμία πρόβλεψη των δανειστών στο παρελθόν για το ΑΕΠ ή το χρέος δεν επιβεβαιώθηκε. Όμως το γεγονός ότι το πρώτο Μνημόνιο προέβλεπε ότι το χρέος το 2014 θα ανερχόταν σε 148% και ήταν τελικά 178% δεν αποδεικνύει τίποτα περισσότερο από το ότι προηγούμενες κυβερνήσεις δεν εφάρμοσαν τα μέτρα που προέβλεπε το Μνημόνιο, τόσο στο δημοσιονομικό σκέλος όσο και στις μεταρρυθμίσεις που θα ενίσχυαν την ανάπτυξη.

Στο αρχικό μας άρθρο υπολογίσαμε ότι η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ πρόσθεσε 45 δισ. στις δανειακές ανάγκες της Ελλάδας την επόμενη τριετία. Αυτή η εκτίμηση περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, 25 δισ. για την ανακεφαλαιοποίηση τραπεζών και 19 δισ. από τη χαμηλότερη εσωτερική χρηματοδότηση που συνεπάγονται τα χαμηλότερα πρωτογενή πλεονάσματα. Η κ. Αντωνοπούλου

θεωρεί ότι βλέπουμε μόνο την μία όψη του νομίσματος, διότι ναι μεν αυξάνονται οι δανειακές ανάγκες της χώρας αλλά από την άλλη πλευρά αποτρέπεται η επιβολή δημοσιονομικών μέτρων η οποία θα οδηγούσε σε περαιτέρω ύφεση και φτωχοποίηση την ελληνική κοινωνία. Αυτό δεν είναι σωστό. Η λήψη μέτρων δεν αποφεύγεται, απλώς καθυστερεί. Για να βγει από την κρίση και να επιστρέψει στις αγορές, η Ελλάδα πρέπει να επιτύχει ισοσκελισμένο προϋπολογισμό όπως απαιτείται από όλα τα κράτη- μέλη της Ευρωζώνης. Στην περσινή αξιολόγηση της τρόικας αυτός ο στόχος απαιτούσε πρωτογενές πλεόνασμα ύψους 4,5% του ΑΕΠ. Σήμερα ο πήχης κατέβηκε στο 3,5% του ΑΕΠ, όχι επειδή οι πιστωτές είναι πιο επιεικείς μαζί μας ή τρόμαξαν από τη διαπραγματευτική δεινότητα του κ. Τσίπρα, αλλά διότι τα κυμαινόμενα επιτόκια με τα οποία εξυπηρετείται το χρέος προς τον επίσημο τομέα μειώθηκαν σημαντικά. Η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ απλώς απομάκρυνε την έξοδο από την κρίση, προσθέτοντας δύο χρόνια αρνητικών ρυθμών ανάπτυξης και ελλειμμάτων πριν την επίτευξη ισοσκελισμένου προϋπολογισμού το 2018, από το 2016 που προβλεπόταν πέρσι.

Όσο για την ανακεφαλαιοποίηση τραπεζών, δεν αγνοούμε το γεγονός ότι η μείωση των καταθέσεων είχε ξεκινήσει από το β' εξάμηνο του 2014, ότι τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια αυξήθηκαν σημαντικά μετά τα stress test της ΕΚΤ του περασμένου Οκτωβρίου, όπως επίσης και ότι η ΕΚΤ διέκοψε από τον περασμένο Φεβρουάριο τη φτηνή χρηματοδότηση των τραπεζών. Απλώς θεωρούμε προφανές ότι η αλλοπρόσαλλη πολιτική της κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ είναι υπεύθυνη για όλα αυτά. Προεκλογικά υποσχόταν να σκίσει το Μνημόνιο, προκαλώντας φόβο για Grexit και μεγάλη εκροή καταθέσεων. Μέχρι τις αρχές Φεβρουαρίου 2015 η ΕΚΤ θεωρούσε ότι η διαπραγμάτευση συνεχίζεται και δεχόταν τα ομόλογα του Ελληνικού Δημοσίου ως ενέχυρο παρά την χαμηλή πιστοληπτική τους διαβάθμιση. Από τις 4/2/2015, όταν πλέον ήταν γνωστή η πρόθεση της κυβέρνησης Τσίπρα να μην ολοκληρωθεί η διαπραγμάτευση μέχρι τη λήξη του προγράμματος στο τέλος Φεβρουαρίου, **έπαυσε να τα δέχεται** και οι τράπεζες αναγκάστηκαν να δανείζονται από τον ακριβό ELA. Το ίδιο ακριβώς συνέβη δύο φορές το 2012, πρώτα στην διάρκεια των διαπραγματεύσεων για το PSI και αργότερα επειδή η τότε κυβέρνηση δεν εφάρμοζε το πρόγραμμα που είχε συμφωνηθεί. Ήταν ευθύνη της κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ να τα γνωρίζει αυτά αντί να επιρρίπτει ευθύνη στην ΕΚΤ επειδή τηρεί τον κανονισμό της. Εξ ίσου προβλέψιμος ήταν ο τερματισμός του ELA, που οδήγησε στα capital controls όταν η κυβέρνηση ανακοίνωσε δημοψήφισμα κάνοντας καμπάνια υπέρ του ΟΧΙ. Η προεκλογική δήλωση του κ. Τσίπρα στον "Ant1" ότι οι εταίροι του είχαν ψευδώς υποσχεθεί πενήνήμερη παράταση του προγράμματος, ώστε η ΕΚΤ να συνεχίσει τη χρηματοδότηση ενώ οι καταθέσεις εξανεμίζονταν, δεν είναι πιστευτή. Τέλος, η αύξηση των κόκκινων δανείων επίσης προκλήθηκε από την επιστροφή στην ύφεση, τις προεκλογικές υποσχέσεις ΣΥΡΙΖΑ για διαγραφή δανείων, και τη ρύθμιση των 100 δόσεων χωρίς εισοδηματικά κριτήρια. Η απαξίωση των μετοχών τραπεζών που κατέχει το Δημόσιο είναι πραγματικό, μη ανατρέψιμο γεγονός και όχι αυθαίρετη κινδυνολογία.

Τέλος, δεν είμαστε "υποστηρικτές της λιτότητας" όπως υποστηρίζει η κ. Αντωνοπούλου, απλώς πιστεύουμε ότι η λιτότητα δεν είναι επιλογή, αλλά απαραίτητη συνθήκη για την επιστροφή στην φερεγγυότητα. Η κ. Αντωνοπούλου, που προφανώς αντιλαμβάνεται την οικονομική πραγματικότητα, θα πρέπει να φροντίσει να ενημερώσει στελέχη του ΣΥΡΙΖΑ που αναζητούν τρόπους να αξιοποιήσουν τα 20 δισ. ευρώ που "κερδίσαμε" από τα χαμηλότερα πρωτογενή

πλεονάσματα, ότι αυτά δεν είναι χρήματα για ξόδεμα αλλά νέες υποχρεώσεις προς τους πιστωτές που δημιουργήθηκαν εξ αιτίας της αντιαναπτυξιακής πολιτικής της κυβέρνησης.

Ηκ. Αντωνοπούλου ομολογεί ότι "κανείς δεν ισχυρίστηκε ότι επί διακυβέρνησης Τσίπρα πήγαν όλα καλά". Η κυβέρνηση σπατάλησε έξι μήνες στην ανεπιτυχή προσπάθεια επαναδιαπραγμάτευσης των όρων του Μνημονίου, προκαλώντας μεγάλη εκροή καταθέσεων, βυθίζοντας την οικονομία στην ύφεση, και υποτιμώντας το μέγεθος του κινδύνου να βρεθούμε εκτός Ευρωζώνης. Κατανάλωσε πολιτικό κεφάλαιο με άκριτες δηλώσεις, επικαλούμενη συνομωσίες για να καλύψει την δική της ανεπάρκεια, αποξενώνοντας πιθανούς συμμάχους, και εξανεμίζοντας και τα τελευταία ίχνη καλής θέλησης των εταίρων. Στην προσπάθειά της να εμφανίσει την συμφωνία ως επιτυχία, σήμερα παρουσιάζει το "παράλληλο πρόγραμμα" υπέρ των αδυνάτων που αντιβαίνει στις Μνημονιακές υποχρεώσεις και αποτελεί συνταγή για συνέχιση της κρίσης. Δυστυχώς από πληροφορίες που διοχετεύει το κυβερνητικό επιτελείο μαθαίνουμε ότι η κυβέρνηση ετοιμάζεται να προχωρήσει σε αύξηση των φορολογικών συντελεστών. Κάτι τέτοιο δείχνει ότι η κυβέρνηση ζει σε παράλληλο σύμπαν, αρνούμενη να βάλει στην άκρη τις ιδεοληψίες της και να αντιληφθεί ότι η αντοχή της πραγματικής οικονομίας και η υπομονή των πιστωτών έχουν εξαντληθεί. Ο κίνδυνος του Grexit ελλοχεύει αν δεν υλοποιήσουμε το τρίτο Μνημόνιο και το να βάζουμε το κεφάλι στην άμμο δεν είναι υπεύθυνη πολιτική αλλά ονομάζεται στρουθοκαμηλισμός.

**Η Μιράντα Ξαφά είναι οικονομολόγος Senior Scholar στο Center for International Governance Innovation και αντιπρόεδρος της Δράσης.*

*** Ο Τάσος Αβραντίνης είναι δικηγόρος και αντιπρόεδρος της Δράσης.*

[Διαβάστε το άρθρο στο Capital.gr](#)